

واحد تهران مرکز
دانشکده مدیریت

اصول و مبانی تجارت

تامین مالی یا سرمایه گذاری

FINANCING

نیمسال اول تحصیلی 87-1386

سلامة الاطفال

فهرست

صفحه	عنوان
4.....	مقدمه،
6.....	فای نانس چیست؟،
7.....	تقسیم بندی فای نانس،
10.....	روش های فای نانس،
12.....	مراحل اجرائی فای نانس درایران،
17.....	محدودیت های استفاده از فای نانس،
18.....	پروژه های ملی،
19.....	نتیجه گیری و.....
20.....	منابع و مآخذ.....
21.....	پیوست.....

مقدمه:

از جمله فاکتورهای مهم در تسریع رشد اقتصادی در کشور ما که با کمبود پس انداز داخلی مواجه می باشد، استفاده از سرمایه گذاری خارجی است و این امر می تواند به رشد صادرات، مدیریت نوین، بازاریابی و ورود تکنولوژی کمک شایانی نماید.

در این راستا، شرکتهای داخلی موظف گردیدند بسترسازی و تقویتهای لازم را در مدیریتها و خدمات قابل ارائه خود انجام دهند و شالوده فعالیتهای خود را بر تهیه روشهای بهینه جهت همیاری و مشارکت در تجهیز و در تامین منابع در کنار خدمات فنی، مهندسی و مدیریتی پروژه قرار دهند.

امروزه متخصصین و بهترین نرم افزارهای بین المللی-که ارزشیابی پروژه های تعریف شده یادرجال ساخت، ارزیابی اقتصادی طرحها و تهیه گزارشهای توجیه فنی و اقتصادی را انجام می دهند-سازمانها را در مطالعه میزان ریسک سرمایه گذاریها و چگونگی بازگشت سرمایه و....یاری مینمایند.

ضمن آنکه مؤسسات مالی و اعتباری و سایر شرکتهای قدرتمند در کنار شرکتهای داخلی بعنوان تامین کننده منابع مالی مستقیم یا غیرمستقیم عمل نموده اند، مجلس شورای اسلامی نیز پیشنهاد دولت در خصوص استفاده از تسهیلات و منابع خارجی (فاینانس) به تصویب رسانید. (پیوست یک)

بنا بر این آشنایی با تعریف و کاربرد اصطلاح تامین مالی پروژه ها که در تجارت بین الملل به (فاینانس) مشهور است، ضروری می باشد.

فاینانس چیست؟

در مواقعی که فروشنده کالا حاضر به قبول اعتبار اسنادی مدت دار نمی گردد و خریدار به دلیل فقدان نقدینگی قادر به افتتاح اعتبار اسنادی نمی باشد، معمولاً "خریدار از یک شرکت مالی درخواست می کند که وارد معامله شود و وجه معامله را به فروشنده نقداً پرداخت نماید. این شرکتهای مالی را اصطلاحاً "سرمایه گذار مالی یا Financer (و نام این فرآیند را (تامین مالی یا سرمایه گذاری مالی Financing) می نامند.

تقسیم بندی فای نانس:

در فرآیند خرید به روش فای نانس مبلغ مشخصی با توافق طرفین از یک کشور یا موسسه به کشور دیگری قرض داده شده و اصل وام به همراه بهره (هزینه استفاده از پول) آن طی مدت زمان معلومی (معمولاً 5 تا 10 سال) بازپرداخت می گردد. از آنجا که روش فاینانس یکی از روش های غیر سرمایه گذاری به حساب می آید، لذا وام دهنده عموماً هیچ دخالتی و کنترلی در نحوه هزینه شدن وام نداشته و در سود و زیان آن نیز سهیم نمی گردد، بلکه تنها تنظیم بازپرداخت اصل پول و بهره خود را در اقساط مشخص، به عهده دارد. با توجه به این موضوع، وام دهنده برای اطمینان از بازپرداخت بموقع وام پرداخت شده، تضمین های مشخص و معتبری را از کشور وام گیرنده دریافت می نماید.

ادامه تقسیم بندی فاینانس:

برای روش فاینانس، تقسیم بندی های گوناگونی در نظر گرفته می شود که در زیر به معرفی یکی از این تقسیم بندی ها خواهیم پرداخت:

1- فاینانس مرسوم (عرفی یا متداول)

2- فاینانس ساختاریافته

در فاینانس مرسوم، وام گیرنده یکی از بانک های کشور میزبان و تضمین کننده دولت این کشور خواهد بود (به عنوان مثال در ایران، بانک مرکزی می تواند قرض گیرنده و وزارت اقتصاد و دارایی تضمین کننده وام باشد)؛ در حالی که در فاینانس ساختاری (که به آن تامین مالی بر اساس نیاز طرح نیز گفته می شود)، وام گیرنده، یک سازمان دولتی (مثلا شرکت ملی نفت ایران) است .

ادامه تقسیم بندی فاینانس:

در این حالت طرف موسسه قرض دهنده، دیگر دولت میزبان نیست، بلکه یک سازمان وابسته به دولت است؛ لذا مبلغ بیمه پیش از حمل کالا (که از بیمه‌های اجباری فاینانس است) به علت بالاتر بودن ریسک در حالت ساختاریافته نسبت به حالت مرسوم، در حالت ساختاریافته بیشتر خواهد بود.

روش های فاینانس:

به طور کلی، دو روش شامل فاینانس خودگردان و غیرخودگردان برای تأمین مالی پروژه ها مورد استفاده قرار می گیرد.

فاینانس خودگردان:

مجری طرح یا شرکت دولتی، خصوصی یا تعاونی گیرنده اعتبار باید تمامی پرداخت های خود اعم از بازپرداخت هزینه های ذریبط را از محل صدور محصولات تولیدی همان طرح انجام دهد. دولت نیز موظف است تا تسویه کامل کلیه تعهدات ناشی از سرمایه گذاری مربوطه، اجازه صدور محصولات تولیدی این طرح را تضمین نماید.

فاینانس غیرخودگردان:

به موازات، سایر پروژه ها و طرح های سرمایه گذاری که توجیه فنی و اقتصادی و همچنین اولویت اجرایی آنها به تصویب شورای اقتصاد رسیده باشد، فاینانس غیرخودگردان نام دارند.

ادامه روش های فاینانس:

در روش فاینانس، سرمایه لازم برای اجرای یک پروژه اقتصادی مشخص، توسط موسسه اعتباری یا بانک عامل خارجی، تأمین می شود. به گزارش واحد تحقیقات اقتصاد ایران، مدت استفاده از منابع در این روش حدود 10 تا 12 سال است. نرخ بهره سالانه نیز بر حسب شرایط اقتصادی و ریسک کشور در زمان اعطای اعتبار تعیین می شود که در حال حاضر حدود 1 تا 4 درصد بیش از نرخ بهره بین بانکی لندن (لایبور) است. روند تأمین مالی منابع خارجی پروژه های اقتصادی (نفتی یا غیرنفتی) کشورمان، عمدتاً به روش های فاینانس و بیع متقابل و همراه با تأیید توجیه فنی و اقتصادی آنها صورت می گیرد.

مراحل اجرایی فاینانس در ایران:

مراحل اجرایی تمامی بن مالی روش فاینانس می‌ان مدت طرح های عمرانی درایران به شرح ذیل می باشد:

1) برگزاري مناقصه و انتخاب فروشنده براساس ضوابط جاری کشور از سوی خریدار.

2) انعقاد قرارداد تجاری توسط خریدار و فروشنده.

3) اخذ تأییدیه سازمان مدیریت و برنامه ریزی و ارایه آن به وزارتخانه مربوطه برای طرح های دولتی.

4) معرفی طرح به بانک مرکزی توسط وزارتخانه مربوطه، جهت استفاده از سهمیه آن وزارتخانه در قالب سهمیه تعیین شده برای هر وزارتخانه توسط دبیرخانه کمیته تنظیم بازار ارز.

ادامه مراحل اجرایی فاینانس در ایران:

5) اخذ تأیید قرارداد تجاری از اداره سیاست ها و مقررات ارزی بانک مرکزی - که حاوی میزان پیش پرداخت و میان پرداخت نیز می باشد - مبنی بر مطابقت قرارداد با مقررات ارزی کشور و بلا مانع بودن گشایش اعتبار از نظر آن اداره.

6) معرفی طرح به بانک تجاری ایرانی برای انعقاد قرارداد فرعی در قالب یکی از خطوط تأمین مالی موجود، از سوی اداره تأمین اعتبارات ارزی بانک مرکزی.

7) رایحه وثیقه های کافی به بانک تجاری ایرانی توسط خریدار.

8) انعقاد قرارداد فرعی توسط بانک طرف قرارداد و بانک تجاری ایرانی.

9) ارسال قرارداد فرعی از سوی بانک تجاری به اداره تأمین اعتبارات ارزی بانک مرکزی.

ادامه مراحل اجرائی فاینانس در ایران:

10) ارایه جداول زمان بندی حمل از سوی خریدار به اداره تأمین اعتبارات ارزی بانک مرکزی.

11) تهیه جدول پیش بینی بازپرداخت، براساس جدول حمل مأخوذه از خریدار و همچنین مفاد قرارداد فرعی.

12) ارسال جدول پیش بینی بازپرداخت از سوی اداره تأمین اعتبارات ارزی به اداره نظارت ارز بانک مرکزی، جهت صدور فیش تخصیص ارز به اداره آمار و تعهدات ارزی بانک مرکزی، برای تنظیم جدول گردش نقدینگی و کنترل های آتی.

13) تخصیص ارز از سوی اداره نظارت ارز بانک مرکزی و ارسال آن به بانک تجاری ایرانی.

14) اخذ مجوز کمیسیون موضوع اصل 138 مجاز و صدور ضمانت نامه به وزارت امور¹⁴ اقتصادی و دارایی از طرف دولت.

ادامه مراحل اجرایی فاینانس در ایران:

15) گشایش اعتبار اسنادی توسط بانک تجاری ایرانی، پس از اخذ مجوز گشایش اعتبار اسنادی صادره از اداره سیاست ها و مقررات ارزی بانک مرکزی و همچنین اخذ فیش های تخصیص ارز از اداره نظارت ارز بانک مرکزی.

16) ارسال جداول پیش بینی بازپرداخت و همچنین متن قرارداد فرعی و تأییدیه بانک تجاری ایرانی مبنی بر اخذ وثیقه های کافی از خریدار، از سوی اداره تأمین اعتبارات ارزی بانک مرکزی به وزارت امور اقتصادی و دارایی، جهت صدور ضمانت نامه یا منظور نمودن در ضمانت نامه کلی از پیش صادر شده به وسیله آن وزارتخانه.

17) دریافت پیش پرداخت و میان پرداخت ها توسط بانک تجاری ایرانی یا در صورت لزوم توسط بانک مرکزی.

18) صدور ضمانت نامه از سوی وزارت امور اقتصادی و دارایی.

ادامه مراحل اجرائی فاینانس در ایران:

19) پرداخت کارمزد مدیریت، تعهد، حق بیمه، پیش پرداخت و میان پرداخت.

20) حمل کالا و ارایه و معامله اسناد به روال معمول.

21) پرداخت بهره دوران ساخت.

22) راه اندازی طرح توسط مجریان طرح

23) بازپرداخت اقساط و هزینه های مربوطه از محل فیشهای تخصیص ارز صادره یا از محل وجوه حاصل از صادرات موجود در حساب های ویژه.

محدودیّت های استفاده از فاینانس:

مجوزهای فاینانس به علت گنجانده شدن آنها در بودجه های سالانه کشور، از شروع برنامه دوم سرعت بیشتری به خود گرفت. براساس تبصره 22 قانون برنامه دوم توسعه کشور، ایجاد بدهی ها و تعهدات خارجی جدید، از جمله ضمانت نامه های بای بک، فاینانس و مانند آنها، صرفاً در چارچوب اجرای این تبصره مجاز می باشد. زمان بندی بازپرداخت آنها نیز باید به گونه ای تنظیم گردد که، پرداخت های ناشی از این بدهی ها در هر سال، پس از سال پایانی برنامه از 30 درصد درآمدهای ارزی دولت در سال آخر برنامه دوم، تجاوز ننماید. طبق بند "م" همین تبصره، به دستگاه های اجرایی ذیربط اجازه داده شده بود تا در چارچوب این قانون و با رعایت بند "ج" و دیگر ضوابط این تبصره، تا سقف سه میلیارد و 500 میلیون دلار از طریق تعهدات فاینانس، طرح های مختلف خود را تأمین مالی کنند.

پروژه های ملی:

در طی برنامه های سوم و چهارم توسعه اقتصادی کشور، احداث نیروگاه های سیکل ترکیبی، احداث سد کارون 3، 4، کرخه و گاویشان، تولید ماشین های الکتریکی و موتورهای دیزلی سنگین، اصلاح ریخته گری و آهنگری اراک، کشتی سازی خلیج فارس، 7 طرح توسعه نیشکر، بهسازی راه آهن تهران - مشهد و... از جمله طرح هایی هستند که بر اساس این قانون، از تعهدات فاینانس استفاده می کنند.

نتیجه گیری:

باتوجه به ضرورت اجرای هرچه
سریعتر و گسترده تر
طرح های عمرانی در کشور و محدودیت منابع
مالی
قابل تخصیص به هریک، در زمان لازم، استفاده
از
روش تأمین منابع مالی بصورت فاینانس می
تواند
راهگشا باشد.

درسالهای اخیر با تصویب قوانین و مقررات
لازم
تسهیلات مناسبی برای استفاده از این امکان
فراهم

آمده است. آشنائی مجریان طرح های عمرانی
(به ویژه در بخش غیر دولتی) با مفاهیم
ومقررات

مربوطه وعزم دولت در ضابطه مند کردن و کاستن

منابع و مآخذ:

1- تئوری سرمای‌گذاری

نویسن، نویسنده: هاگن، مترجم: علی پارسائی‌ان -
بهر روز خدارحمی، انتشارات ترمه دی ماه 1386

2- مبانی بازارها و نهادهای

مالی، نویسنده: فرانکو مودی‌لی‌انی - مای‌کل
فری، مترجم: حسینی عبده تبریزی، انتشارات آگاه
خرداد ماه 1376

3- مجموعه مقالات بازار سرمای‌گذاری، تألیف: علی جهانخانی،
انتشارات پی‌شبرد

4- مدیریت سرمای‌گذاری

پی‌شرفته، تألیف: رضاراعی - احمد تلنگی، انتشارات
سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی
(سمت)، خرداد 1384

5- ماهنامه تدبیر، شماره 135، مقاله «فای‌نانس

خودگردان» ترجمه: اسفندیار کری‌م
زادگان، مرداد 1382

6- سایت اقتصاد ایران:

<http://www.iraneconomics.net/archive/articles.asp?id=347&magno=66&grid=2>

پیوست:

پیوست یک: قانون استفاده از منابع مالی خارجی (فاینانس)

شماره: 173143/384

تاریخ: 13/9/1384

جناب آقای دکتر محمود احمدی نژاد ریاست محترم
جمهوری اسلامی ایران

لایحه استفاده از منابع مالی خارجی که از سوی دولت
به شماره 6620/32720 مورخ 10/2/1384 به مجلس
شورای اسلامی تقدیم و یک فوریت آن در جلسه علنی روز
سه شنبه مورخ 20/2/1384 تصویب گردیده بود در
جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ 6/7/1384 مجلس با
اصلاحی تصویب شده و به دلیل ایراد شورای محترم
نگهبان به ماده واحده و بر اساس اصل یکصد و دوازدهم
(112) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به مجمع
تشخیص مصححت نظام ارسال و عیناً به تصویب آن مجمع
رسید، در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم (123) قانون
اساسی جمهوری اسلامی ایران به پیوست ارسال می گردد.
(رئیس مجلس شورای اسلامی - غلامعلی حداد عادل)

ادامه پیوست یک:

سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور - وزارت امور اقتصادی و دارایی

شماره: 56188

تاریخ: 23/9/1384

قانون استفاده از منابع مالی خارجی که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ششم مهر ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ 21/8/1384 ماده واحده و تبصره آن عیناً به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده و طی نامه شماره 173143/384 مورخ 13/9/1384 مجلس شورای اسلامی واصل گردیده است. به پیوست جهت اجراء ابلاغ می گردد.

ماده واحده - به دولت اجازه داده می شود در طول برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در چارچوب حکم بند (ب) ماده (13) و جدول شماره (7) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب 11/6/1383 و احکام قوانین بودجه های سالانه و سایر مجوزهای قانونی از تسهیلات و منابع مالی خارجی (فاینانس) استفاده نماید. سقف مانده تسهیلات استفاده نشده سال 1383 و هر سال برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مندرج در بند (ب) جدول شماره (7) به سقف سال بعد بند (ب) جدول شماره (7) برنامه اضافه می گردد. تبصره - حکم موضوع بند (ن) تبصره (2) قانون بودجه سال 1384 کل کشور ملغی الاثر می شود. قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ششم مهر ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ 21/8/1384 ماده واحده و تبصره آن عیناً به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده.

رئیس مجلس شورای اسلامی - غلامعلی حداد عادل
(روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران 29/9/84)